

موضوع:

رویشگاه های انگوزه در استان
یزد

مشخصات گیاه شناسی:

انغوزه گیاهی است چند ساله از خانواده ی

چتریان Umbellifereae با نام علمی Ferula assa

foetida ریشه ی این گیاه بر حسب سن متفاوت و از ۷ تا ۱۰

سانتیمتر میرسد و تا عمق ۳۰ الی ۴۰ سانتیمتری خاک فرو

میرود. ریشه ها بصورت افقی و به موازات سطح خاک قرار

دارند و به دلیل گستردگی ریشه ی گیاه در حفاظت خاک نقش

مهمی را ایفا مینماید .

♦ با توجه به میزان بارندگی و سایر شرایط محیطی هر چند سال یکبار به بذر دهی میرسد. و بعد از بذر دهی بوته های انگوزه برای همیشه خشک میشود، چون در گیاه بالغ تمامی شیرهای پرورده برای ساختن بذر به مصرف میرسد

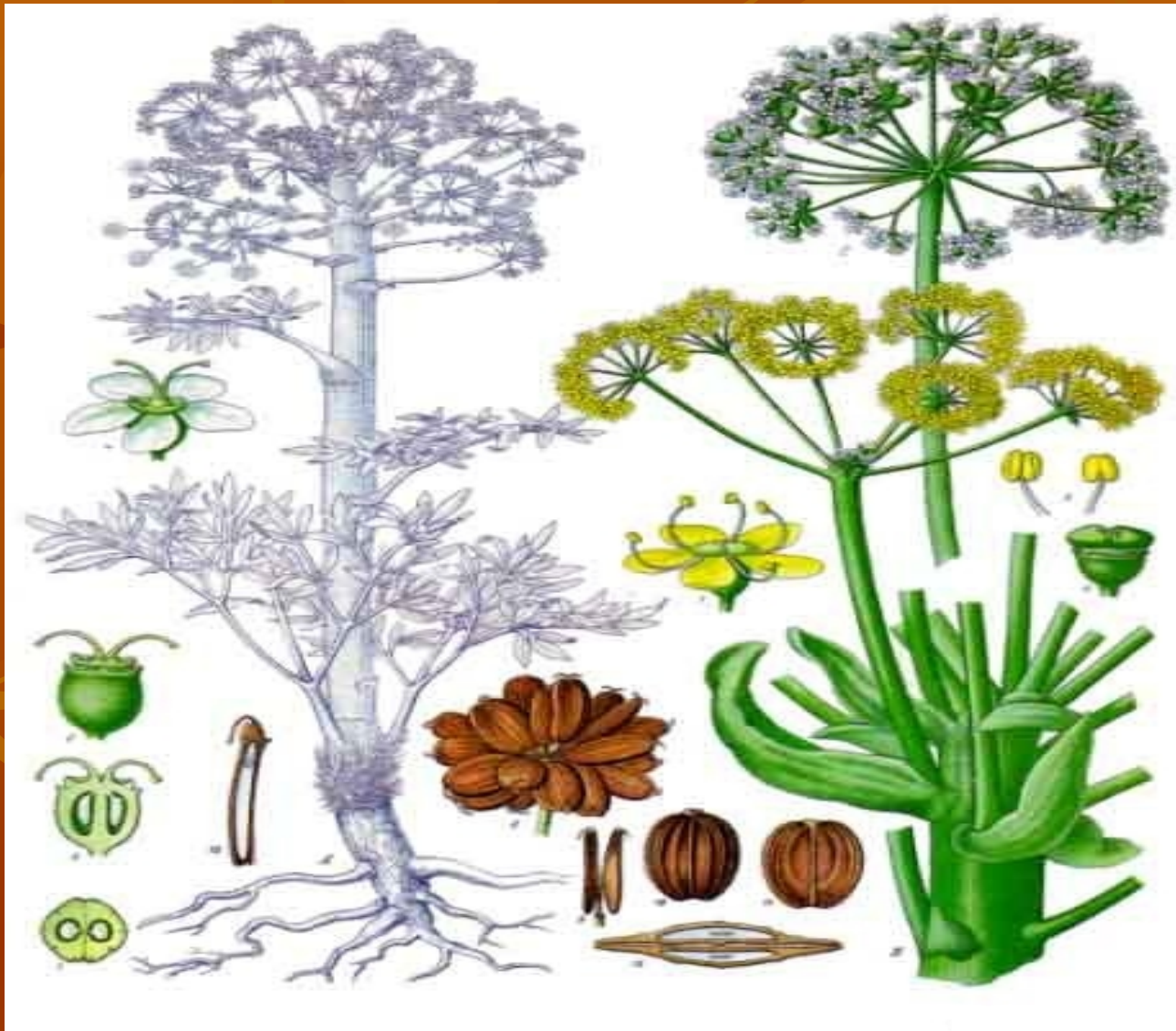
✦ گل آذین به صورت چتر مرکب می باشد.

✦ گلها هر مافرودیت و به رنگ زرد می باشد و ارتفاع ساقه ی گل دهنده به ۲ متر میرسد.

✦ بذر ها بسیار سبک و به شکل راکت می باشد.

✦ برگها به رنگ سبز تیره و داری بریدگیهای عمیق هستند.

• شیره آنغوزه به دو نوع اشکی و توده ای می باشد . نوع اشکی از ساقه گیاه و به مقدار کم در حالت طبیعی خارج و به درشتی يك نخود تا يك گردو می باشد و بسیار مرغوب است . نوع توده ای بر اثر تیغ زدن فوقانی ریشه بدست می آید و دارای طعم گس و گزنده است و نامرغوب تر از نوع اول است . شیره آنغوزه حاوی ۶۲٪ رزین ۵/۱۲٪ صمغ ، ۳ تا ۷ درصد اسانس ، ۲۸/۱ درصد اسد فرولیک و به مقدار بسیار جزئی وانیلین می باشد .

خواص دارویی:

- ◆ آنگوزه داراي خواص درماني بسيار است و حتي در دامپزشكي نيز مورد استفاده قرار مي گيرد. طبق رأي حكماي طب سنتي، از نظر طبيعت خيلي خيلي گرم و نسبتاً خشك است و در درمان بيماري هاي چون تشنج، فلج، رعشه، سستي اعضا بسيار مفيد است.
- ◆ آنگوزه براي معالجه هيتسري مفيد است و ضد كرم است.
- ◆ اگر با عسل مخلوط شود براي كزاز و تقويت چشم مفيد است.
- ◆ براي اعصاب بسيار نافع است. براي صاف كردن صدا نافع است.
- ◆ اگر با داروهاي قابض خورده شود براي بند آوردن اسهال مفيد است.

- ✦ مالیدن آن به بدن برای فرار حشرات و پشته نافع است.
- ✦ پاد زهر نیش حشرات و جانوران: مقداری صمغ را در روغن زیتون حرارت داده حل کنید و آنرا بصورت گرم گرم بر محل نیش حشرات و جانوران قرار داده جهت رفع درد، زخم و ورم آن مفید است.
- ✦ ضد عفونی کنندهء دهان و آن را روی دندان پوسیده یا در حال پوسیدن قرار دهید درد دندان را ساکت می کند.

- ضماد آن برای جلوگیری از ریزش مو مفید است
- ضد انگل و رطوبت داخل دستگاه گوارش ضد رطوبتهای بلغمی است
- در قدیم برای درمان کزاز هم استفاده میشد .

■ به عنوان یک خلط آور و تسکین دهنده ی بیماری استفاده می شود.

■ همچنین از شاخ و برگ خشك شده آنغوزه در زمستان برای تغذیه دام استفاده می شود

پراکنش جغرافیایی:

به طور کلی محل رویش گیاه انگوزه نواحی بایر، زمین های ماسه ای خشک و آهکی گرم است.

• این گیاه بومی استپ های ایران و قسمتهایی از افغانستان می باشد .
در ایران این گیاه در استانهای فارس ، کرمان ، خراسان ، یزد ،

سمنان ، هرمزگان ، سیستان و بلوچستان ، اصفهان ، لرستان، کهگیلویه
و بویر احمد و بوشهر رویش دارد و در استان یزد در مروست ،
بهاباد بافق ، لرد شیطور ، اسلامیه تفت، ده بالا و دره گاهان تفت،
دام گاهان مهریز ، ارتفاعات شیرکوه و طبس رویش دارد.

جهت بهره برداري از گياه آنغوزه انجام سه مرحله زير ضروري مي باشد :

۱. الف - مرحله پيچاندن : اين مرحله از اوایل تا اواخر اردیبهشت ماه وقتي که برگهاي بوته هاي آنغوزه زرد مي شود و حالت شکنندگي خود را از دست مي دهند, انجام مي گردد براي انجام اين مرحله تمام بوته و گاهي يکي از برگهاي بوته که از بقيه بزرگتر مي باشد را پيچانده و سنگي به وزن حدود يك کيلوگرم روي آن قرار مي گيرد تا به همين صورت خشک گردد . دليل اصلي انجام اين مرحله گم نشدن جاي بوته در مراحل بعد مي باشد . هر بهره بردار روزانه تقريباً هزار بوته را مي پيچاند و اين مرحله ۴-۵ روز طول مي کشد .

• ب - مرحله کُشتن : در این مرحله بوسیله تیشه مخصوصی چاله ای به عمق حدود ۱۵ سانتیمتر در اطراف ریشه گیاه حفر می گردد و سپس با دست الیاف اطراف طوقه که بقایای غلاف برگهای سال قبل می باشند را جدا کرده و دور می اندازند. بعد خاک نرم اطراف گودال را دور ریشه می ریزند هر بهره بردار روزانه حدود ۲۰۰ بوته را می کشد . این مرحله ۲۰ روز به طول می انجامد.

• ج- مرحله تیغ زدن : در این مرحله بوسیله کارد مخصوصی ۱۵ مرتبه و به فاصله زمانی هر چهار روز تیغ زنی انجام می گیرد. این مرحله دو ماه به طول می انجامد و در هر بار تیغ زنی ابتدا شیره تراوش شده از تیغ زنی قبل توسط ابزاری بنام کلنت جمع آوری گردیده و سپس با کارد عمل تیغ زدن انجام می شود.

نتایج و بحث:

• در بررسی‌هایی که در مقاله‌ها و کتابها و کتب انجام شده است و اخبار اطلاعاتی که از سایر ممالك کسب می‌شود، حاکی از آنست که انگوزه به‌عنوان يك گیاه دارویی و همچنین در صنعت بلحاظ طیف وسیع کاربردی از جایگاه خاصی برخوردار است. کشور ایران می‌تواند یکی از تولید کنندگان محصولات که از انگوزه تهیه شده است ، باشد

• و به‌جای صادرات مواد خام این ماده با ارزش و حیاتی علاوه بر تولید بازار کار برای جوانان و ارز آوری برای مملکت عزیزمان ، هموطنان نیز از این تولیدات گیاهی به‌جای تولیدات شیمیایی در زندگی روزمره استفاده نمایند. خوشبختانه طرح‌های زراعی کردن این گیاه برای حفظ مراتع و منابع ملی و حصول به تولیدات بیشتر در دست اجرا است.

با تشکر از توجه شما

عاطفه میرزایی ۸۶۱۹۶۱۳